

Các giải pháp Xã hội hoá công tác giáo dục

Định hướng chiến lược phát triển Giáo dục - Đào tạo trong thời kỳ công nghiệp hoá - hiện đại hoá chỉ rõ: *“Thực sự coi Giáo dục - Đào tạo là quốc sách hàng đầu. Nhận thức sâu sắc Giáo dục - Đào tạo cùng với khoa học công nghệ là nhân tố quyết định tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội, đầu tư cho Giáo dục - Đào tạo là đầu tư phát triển”*. Trong quá trình phát triển của đất nước, nền giáo dục Việt Nam, hệ thống nhà trường của Việt Nam đang tiến tới hoàn thiện về mục tiêu, nội dung, phương pháp. Để phát triển sự nghiệp Giáo dục - Đào tạo nâng cao hiệu lực của quản lý Nhà nước trong lĩnh vực Giáo dục nhằm đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

Để thực hiện được những điều trên thì yêu cầu tất yếu là phải có sự tham gia, cộng tác, góp sức, phối hợp nhịp nhàng của toàn bộ các lực lượng trong toàn xã hội dưới sự quản lý của Nhà nước. Đó chính là công tác xã hội hoá công tác Giáo dục. Thế nhưng qua thực tế thời gian qua cho thấy rất nhiều cá nhân, tổ chức hiểu chưa nhiều, thực hiện chưa tốt công tác này.

Thực hiện Nghị quyết của Đảng trong việc tăng cường XHHGD là một khâu quan trọng, cần thiết và phù hợp với tình hình thực tế ở Việt Nam. Thực chất là thực hiện chủ trương phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong xây dựng và phát triển Giáo dục, thực hiện “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra” trong Giáo dục - Đào tạo, thực hiện cơ chế Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ trong xây dựng và phát triển Giáo dục, động viên toàn ngành tham mưu với các cấp uỷ Đảng, chính quyền chăm lo công tác Giáo dục.

Để đạt được điều đó, cần có sự phối hợp giữa các bộ, ban, ngành và chính quyền các cấp cùng các đoàn thể xã hội mới đem lại hiệu quả cao. Đồng thời để thực hiện tốt công tác XHHGD cần phải thực hiện một cách đồng bộ các giải pháp sau:

1. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức về vai trò Quốc sách hàng đầu của Giáo dục và tầm quan trọng của công tác XHHGD.

Cần tiếp tục nâng cao nhận thức về vai trò quốc sách hàng đầu của giáo dục có ý nghĩa quyết định đối với sự phát triển kinh tế — xã hội của đất nước, đối với chiến lược phát triển nguồn nhân lực của Việt Nam.

Tiếp tục tuyên truyền để các lực lượng xã hội nhận thức đúng, đầy đủ và toàn diện về công tác XHHGD, hiểu đây là một hướng phát triển có tính chiến lược lâu dài của Đảng. Qua đó, điều chỉnh được những nhận thức lệch lạc, phiến diện và sai lầm về công tác XHHGD.

Muốn vậy: Trước hết là các cấp uỷ Đảng, chính quyền địa phương phải được trang bị đầy đủ nhận thức về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của công tác XHHGD .

Các nhà quản lý giáo dục, các trường học, các cơ sở giáo dục . HĐND, UBND, các ban ngành liên quan. Mặt trận tổ quốc, Ban dân vận, Ban tuyên giáo, các tổ chức đoàn thể, các hội phải được nâng cao nhận thức đầy đủ về XHHGD đồng thời

nhận thức rõ chức năng nhiệm vụ của mình trong việc thực hiện XHHGD để tiến hành có hiệu quả.

Nâng cao nhận thức cho mọi người dân, huy động xã hội tham gia xây dựng môi trường thuận lợi cho giáo dục với 3 yếu tố: nhà trường — gia đình — xã hội. Gạt bỏ tư tưởng bao cấp nặng nề, thiếu sự công bằng đối với các trường ngoài công lập, đảm bảo cho các trường ngoài công lập hoạt động bình đẳng như các trường công lập.

Cụ thể:

- Đảng uỷ, HĐND, UBND Các cấp tổ chức hội nghị phổ biến, quán triệt đầy đủ Nghị quyết của Đảng và Nhà nước như: nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ X, Nghị quyết 05 của Chính Phủ về đẩy mạnh xã hội hoá.

- Tổ chức các hội thảo khoa học, báo cáo chuyên đề về giáo dục hoặc thông qua Đại hội giáo dục, Đại hội khuyến học hoặc tận dụng các Hội nghị khác để lồng ghép nội dung tuyên truyền vận động công tác XHHGD.

- Sử dụng các phương tiện thông tin đại chúng như: đài phát thanh truyền hình, báo chí, bản tin, panô áp phích, khẩu hiệu... để chuyển tải những nội dung cần phổ biến rộng rãi về công tác XHHGD.

Đối với cán bộ phường xã, cán bộ quản lý giáo dục phải tổ chức tập huấn hội thảo, báo cáo điển hình, tổ chức đi học tập kinh nghiệm ở những nơi XHHGD thành công.

Đối với cán bộ các đoàn thể chính trị, đảng viên cần thông qua chương trình bồi dưỡng cấp uỷ, học tập lý luận chính trị, bồi dưỡng đảng viên.

Các hoạt động tuyên truyền cũng cần phải thông qua các đợt triển khai nghị quyết, qua tuyên truyền viên, báo cáo viên, các cuộc thi tìm hiểu, các buổi họp phụ huynh.

2. Nâng cao vai trò nòng cốt, chủ động sáng tạo của ngành giáo dục - đào tạo và các trường trong công tác XHHGD:

Phát huy vai trò nòng cốt, chủ động tham mưu cho cấp uỷ Đảng, UBND của ngành giáo dục trong xây dựng kế hoạch, đề án thực hiện XHHGD. Thể chế hoá vai trò nòng cốt của nhà trường, tạo ra một cơ chế được vận hành trôi chảy, có hiệu quả, quá trình thực hiện XHH phải chủ động sáng tạo.

Yêu cầu:

- Phòng giáo dục phải chủ động trong xây dựng chương trình kế hoạch và đề xuất các giải pháp đối với các lực lượng xã hội, tham mưu với cấp uỷ Đảng, chính quyền để biến thành các chủ trương, nghị quyết và các chính sách, tạo ra cơ sở pháp lý để thực hiện.

Phòng giáo dục phải tư vấn và tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với các cơ sở giáo dục trên địa bàn. Phối hợp với các phòng ban chức năng của thành phố để cùng cộng đồng trách nhiệm thực hiện kế hoạch phát triển giáo dục, xã hội hóa giáo dục.

Ban giám hiệu các trường phải chủ động tham mưu với đảng uỷ, chính quyền phường xã các nội dung công tác XHHGD phù hợp với thực tế. Phải đóng vai trò

nòng cốt, tích cực vận động và làm trung tâm hoạt động chi phối các lực lượng xã hội để thực hiện thành công kế hoạch và nhiệm vụ của đơn vị.

Tổ chức thực hiện:

- Ngành GD phải chủ động tham mưu xây dựng kế hoạch phát triển giáo dục - đào tạo, quy hoạch mạng lưới trường lớp, lập đề án thực hiện XHHGD ở các cấp học, bậc học.

- Kiện toàn bộ máy tham mưu giúp việc về giáo dục; đảm nhiệm chức năng quản lý Nhà nước đối với các trường học: Tổ chức hướng dẫn thực hiện kế hoạch, kiểm tra đánh giá, kịp thời uốn nắn, chấn chỉnh những lệch lạc của các cơ sở giáo dục trong quá trình thực hiện XHHGD.

- Ban giám hiệu các trường chủ động định hướng toàn bộ hoạt động giáo dục của nhà trường, chú ý đến những yếu tố nâng cao chất lượng giáo dục .

Kiện toàn BGH nhà trường có đủ năng lực, trình độ, phẩm chất đạo đức, uy tín, sự năng động, đầu óc tổ chức cũng như khả năng qui tụ đội ngũ, để phát huy sức mạnh tập thể sư phạm và huy động được sự hỗ trợ tích cực của các lực lượng xã hội.

- Xây dựng tập thể sư phạm đoàn kết, thực hiện tốt các quy định, qui chế; phối hợp với các tổ chức, đoàn thể ngoài nhà trường, với Hội đồng giáo dục phường xã, hội khuyến học, hội cha mẹ học sinh...

3. Tăng cường huy động các lực lượng xã hội tham gia công tác XHHGD ở các trường học.

Huy động sức mạnh tổng hợp của các lực lượng xã hội và tổ chức cho các lực lượng xã hội tham gia vào quá trình xã hội hoá giáo dục. Tạo điều kiện cho con em nhân dân được hưởng thụ một môi trường giáo dục toàn vẹn.

- Cấp uỷ Đảng có trách nhiệm lãnh đạo, chỉ đạo chính quyền các cấp, các đoàn thể, ban ngành, các cơ sở Đảng, các chi bộ cơ sở giáo dục thực hiện các nghị quyết, chủ trương, chỉ thị của Đảng về giáo dục.

-UBND phải tổ chức chặt chẽ việc thực hiện kế hoạch, Nghị quyết HĐND về GD; phân bổ ngân sách cho hoạt động giáo dục, xây dựng cơ sở vật chất trường lớp, các công trình giáo dục, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên

-Hội đồng giáo dục có trách nhiệm điều hành và tổ chức các hoạt động của các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể, tổ chức xã hội - nghề nghiệp, các đơn vị kinh doanh, sản xuất ... tham gia hoạt động giáo dục.

-HĐND tổ chức giám sát quá trình thực hiện kế hoạch XHHGD, phát hiện những vấn đề thực hiện chưa đúng, hoặc những vướng mắc trong khi triển khai. Từ đó, kiến nghị UBND điều chỉnh, bổ sung hoặc điều chỉnh nghị quyết HĐND nhằm tìm ra những giải pháp tối ưu để công tác XHHGD đạt hiệu quả cao nhất.

Các phòng, ban, ngành thuộc cơ quan Nhà nước tùy thuộc chức năng, nhiệm vụ chuyên môn của mình để tham gia vào công tác XHHGD

Mặt trận Tổ quốc và các thành viên, các tổ chức Hội là lực lượng quan trọng trong việc triển khai công tác XHHGD ở các trường học.

Các đơn vị kinh tế, cơ sở sản xuất kinh doanh, dịch vụ, các doanh nghiệp, cá nhân... đóng góp về trí tuệ tinh thần, vật chất cho hoạt động giáo dục, như xây dựng

đề án các loại hình giáo dục, đóng góp xây dựng cơ sở vật chất trường lớp, trang thiết bị, đồ dùng dạy học; lập quỹ khen thưởng hoặc tài trợ kinh phí cho các hoạt động giáo dục của nhà trường.

Hội cha mẹ học sinh, Hội khuyến học cơ sở phải liên hệ chặt chẽ với nhà trường và gia đình của học sinh. Vừa động viên giáo dục con cháu, vừa đóng góp với nhà trường trong các hoạt động giáo dục để nâng cao chất lượng giáo dục.

Tổ chức thực hiện:

Căn cứ vào chức năng nhiệm vụ của mình, các lực lượng xã hội cần phối hợp xây dựng tổ chức nhân sự năng động hợp lý trong việc điều hành hoạt động tham gia công tác giáo dục. Phải đảm bảo sự nhất trí cao trong nhận thức về đường lối và chủ trương hoạt động, đoàn kết phối hợp tốt giữa các lực lượng xã hội trong công tác XHHGD. Đồng thời bảo đảm tính pháp lý trong quá trình tham gia công tác giáo dục của từng đối tượng

Cán bộ quản lý phòng giáo dục và các trường làm tốt công tác tư vấn cho Hội đồng giáo dục xây dựng chương trình hoạt động và tổ chức phối hợp các lực lượng xã hội thực hiện nhip nhàng, thường xuyên, đảm bảo đạt hiệu quả giáo dục cao.

4. Nâng cao vai trò quản lý nhà nước, thực hiện dân chủ hoá trong công tác XHHGD.

Nâng cao vai trò quản lý Nhà nước của các cấp chính quyền địa phương trong việc xây dựng kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra. Phải thực hiện qui chế dân chủ, phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong công tác XHHGD.

Để thực hiện thành công XHHGD cần phải tăng cường vai trò quản lý, chỉ đạo của HĐND, UBND các cấp.

- HĐND, UBND các cấp có trách nhiệm xây dựng kế hoạch phối hợp, tổ chức điều hành, chỉ đạo, kiểm tra sự phối hợp các lực lượng tham gia giáo dục .

- Ban hành văn bản hướng dẫn các trường cơ chế thu và sử dụng kinh phí, các phường xã thực hiện, tổ chức kiểm tra đôn đốc và đánh giá việc thực hiện kế hoạch, mục tiêu đã xác định của UBND phường, xã, các ban ngành đoàn thể.

- Xây dựng cơ chế khuyến khích đầu tư vào lĩnh vực giáo dục, tạo điều kiện về quyền sở hữu đất và tài sản trên đất, ưu tiên miễn giảm về thuế nhằm thu hút các tổ chức, các doanh nghiệp, tư nhân góp vốn, xây dựng trong lĩnh vực giáo dục.

- Quy hoạch hợp lý mạng lưới giáo dục ở các phường, xã. Nâng cao chất lượng giáo dục của các trường, xử lý tốt mối quan hệ giữa qui mô, chất lượng và hiệu quả.

- Xây dựng cơ chế quản lý tuyển chọn đội ngũ cán bộ, giáo viên nhằm từng bước chuẩn hoá và nâng cao chất lượng đội ngũ.

Cách tổ chức thực hiện:

-HĐND và UBND các cấp phải xác định rõ mục tiêu công tác XHHGD từ nay đến 2015; trong kế hoạch phải dự kiến được các hoạt động, lộ trình bước đi, thời gian và các nguồn lực, các điều kiện cần thiết về cơ chế chính sách để thực hiện kế hoạch đó.

- Củng cố lại Hội đồng giáo dục các cấp, đổi mới phương thức hoạt động, tăng cường tính chủ động tham mưu của Hội đồng giáo dục. Hàng năm tổ chức hội nghị đánh giá kết quả và rút kinh nghiệm trong công tác XHHGD.

- HĐND và UBND các cấp phải sử dụng các phương pháp quản lý hành chính, điều hành bộ máy tham mưu giúp việc và các lực lượng xã hội tham gia XHHGD có hiệu quả, thường xuyên giám sát, kiểm tra và kịp thời uốn nắn, điều chỉnh những lệch lạc trong quá trình thực hiện XHHGD. Tổ chức sơ kết, tổng kết kịp thời.

- UBND cần phải phát huy vai trò quản lý Nhà nước của mình, ban hành hệ thống văn bản pháp qui như qui chế, qui định, các chính sách khuyến khích, động viên các lực lượng xã hội tham gia chủ động vào cuộc vận động XHHGD.

- UBND xã, Ban giám hiệu nhà trường căn cứ chức năng nhiệm vụ, trên cơ sở kế hoạch, định hướng của cấp trên, chủ động sáng tạo triển khai thực hiện. Minh bạch, trong quản lý cơ sở vật chất, quản lý tài chính, phát huy dân chủ trong trường học, đảm bảo thực hiện thành công XHHGD.

5. Đẩy mạnh việc huy động các nguồn lực, tăng cường cơ sở vật chất và phương tiện phục vụ dạy học, nâng cao chất lượng giáo dục ở các trường học:

- Một trong những nội dung quan trọng của công tác XHHGD là huy động sự đóng góp của các lực lượng xã hội, sự hỗ trợ của các tổ chức nước ngoài... nhằm tăng cường cơ sở vật chất cho các trường học theo hướng hiện đại hoá nhằm giảm bớt gánh nặng đầu tư ngân sách Nhà nước cho giáo dục, tăng cường trách nhiệm của cộng đồng đối với giáo dục.

- Huy động các nguồn lực bao gồm huy động nhân lực, vật lực, tài lực tăng cường cho giáo dục, tạo ra những điều kiện thuận lợi và đa dạng cho hoạt động của giáo dục, như xây dựng trường lớp, tăng cường trang thiết bị dạy học, giúp đỡ học sinh diện chính sách, gia đình khó khăn, khuyến khích khen thưởng các nhân tố điển hình tích cực, chăm lo cải thiện đời sống vật chất và tinh thần cho giáo viên...

Đó là:

- Huy động các lực lượng xã hội tham gia vào quá trình giáo dục theo các nội dung chương trình của giáo dục, đóng góp cả trí và lực cho giáo dục. Tổ chức những chuyên đề, hội thảo cho các nhà giáo, những người tâm huyết với giáo dục, các bậc phụ huynh có ý kiến đóng góp để ngành giáo dục có sự chỉnh lý cho phù hợp.

- ủng hộ và tạo điều kiện hỗ trợ cho các trường về cơ sở vật chất, như: quy hoạch đất đai với diện tích thoả đáng, vị trí thích hợp để xây dựng trường lớp, sân chơi, vườn hoa cây cảnh... Hỗ trợ về thiết bị dạy học, làm việc, các đồ dùng dạy học.

- Tạo ra kinh phí từ các nguồn Ngân sách nhà nước hỗ trợ cho giáo dục, nguồn đầu tư từ xã hội bao gồm các khoản đóng góp hợp lý từ gia đình học sinh, từ các doanh nghiệp, các tổ chức xã hội, các nhà hảo tâm hoặc nguồn đầu tư từ các tổ chức phi chính phủ, nước ngoài, đầu tư theo các dự án, đề án viện trợ, hợp tác...

Tổ chức thực hiện:

- UBND xây dựng kế hoạch hỗ trợ ngân sách ban đầu có thời hạn cho các trường thực hiện chuyển đổi sang cơ chế tự chủ tài chính, tự chịu trách nhiệm.

- UBND xây dựng cơ chế chính sách thu hút kêu gọi các nhà đầu tư, các doanh nghiệp, các tổ chức, cá nhân góp vốn, tham gia hội đồng quản trị các trường dân lập, khuyến khích tư nhân bỏ vốn đầu tư xây dựng trường tư thục.

- UBND phường xã, các trường tạo dựng các mối quan hệ với từng ban ngành, đơn vị sản xuất kinh doanh, các nhà hảo tâm để đóng góp cho trường dưới nhiều hình thức.

- Tổ chức tuyên truyền, vận động xây dựng quỹ khuyến học.

- Các trường, các tổ chức, các hội cần phải có nguyên tắc sử dụng nguồn tài chính huy động được đảm bảo tính minh bạch công khai, dân chủ và hiệu quả vừa có tác dụng thu hút mạnh hơn nguồn lực bên ngoài, vừa đảm bảo cho cuộc vận động XHHGD thành công.

Các giải pháp nêu trên vừa góp phần giải quyết những đòi hỏi cấp bách trước mắt, nhưng cũng vừa có tính chiến lược lâu dài, tạo cơ sở ổn định cho các bước phát triển sau này của sự nghiệp Giáo dục - Đào tạo. Tuy nhiên, theo nhiệm vụ và chiến lược của từng địa phương thì đây chỉ là những những gợi ý cho các nhà quản lý trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo XHHGD ở các cơ sở .

Trần Quốc Tuấn

Học viên Cao học K14

Chuyên ngành QLGD- Trường ĐH Vinh